

Abstract. Spryagailo O.V. The usage of natural areas' potential for the students' educational forwarding practice.

Introduction. Educational practice of students of natural sciences is an essential and obligatory criterion for the formation of highly qualified specialists in biology or ecology, as far as a subject of study in this case is the environment and its individual components.

Together with the verification of theoretical knowledge received by students in classroom, field practices contribute to the shaping of observation, the possibility of building causation, development of ability for analytical estimation of natural phenomena and allow to form their own ecologically focused and motivational-valuable representation of nature through personal experiences and emotions.

Since educational forwarding practices are held in specific natural conditions, in addition to their traditional functions, alongside they can also help along to solve a whole number of important social problems related to environmental education, preservation of historical, cultural and natural attractions, researches, etc.

Purpose. To evaluate possibilities of carrying environmental educational practice by students' of natural specialties of Ukrainian higher educational establishments.

Methods. Traditionally-pedagogical methods such as: pedagogical observation, investigative conversation, examination and generalization of pedagogical experience are used.

Results. The necessity and possibility of nature protection educational practices for students' of natural specialties of Ukrainian higher educational institutions is viewed. The complex teaching-forwarding practice is characterized as an important element of an integrated system for the formation of practical skills and abilities of students of natural specialties. The examples of using natural areas potential for summarizing data from a number of theoretical subjects and opportunities of solving a number of important social problems associated with the environmental education, preservation of historical, cultural and natural monuments, scientific research and others are given. The possible social effect of an integrated approach to the organization of educational practice with simultaneous environmental, scientific, educational work is estimated.

Conclusions. The protection of rare and endangered species of plants and animals can be successfully performed by students of natural specialties as a complex of educational practice.

As a result of cumulative environmental-conservative educational practices, functional goal associated both with practical skills of students in natural conditions and the implementation of important social projects is getting realized.

Key words: *educational forwarding practice, environmental education, biodiversity, flora, fauna, landscapes, multifunctional, ecotourism.*

УДК 378.6

Томенко Марина Григорівна, редактор сектору редакційно-видавничої роботи, кандидат педагогічних наук;

Мельник Ольга Григорівна, доцент кафедри будівельних конструкцій, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник;

Чепурний Григорій Петрович, викладач кафедри будівельних конструкцій, Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля

НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ: ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ

Розглянуто роль та значення вищих навчальних закладів ДСНС України як суб'єктів реалізації відомчої кадрової політики, з'ясовано переваги існування відомчих навчальних закладів, обґрунтовано доцільність реформування відомчої освіти ДСНС України.

Проаналізовано змістовий аналіз поняття «вищий навчальний заклад ДСНС», уточнено його роль у підготовці фахівців високого класу з питань забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту, запобігання, реагування та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Ключові слова: вища освіта, рятувальник, пожежник, курсанти, вищі навчальні заклади, державна служба України з надзвичайних ситуацій, цивільний захист, галузеве навчання.

Постановка проблеми. Освітня сфера для України є відправною точкою зростання, бо саме тут формується основа суспільного прогресу, плекається наймогутніший інноваційний ресурс, людський потенціал. Державну стратегію в галузі освіти і науки визначено Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», указами Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти» і «Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти України». Головна її мета – сформувати модель національної освіти, яка найповніше давала б відповіді на виклики часу.

За роки незалежності України вища освіта ще не набула рис стабільної, зрозумілої за структурою і змістом системи. Величезна кількість проблем, невіршених питань і недоречностей, як успадкованих від колишньої системи, так і тих, що ми нажили вже за нинішніх умов, стримують інтеграцію вищої школи у світовий освітній простір, не сприяють істотному підвищенню її конкурентоспроможності, знижують суспільну роль освіти в перетвореннях, які потрібно довести до логічного завершення.

Виникла ще одна, на нашу думку, найсуттєвіша проблема: останнім часом постійні зміни в підпорядкуванні різним міністерствам всіх вищих навчальних закладів Державної служби України з надзвичайних ситуацій України не сприяють підвищенню якості освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблеми реорганізації відомчих навчальних закладів присвячено науковий доробок таких учених, як Л.І. Миськів, Г.О. Пономаренко, С.І. Мандрик, проте їхня увага була приділена лише навчальним закладам системи МВС України. Між тим, залишилися поза колом наукових інтересів проблеми щодо реорганізації вищих навчальних закладів ДСНС України.

Мета статті – здійснити змістовий аналіз поняття «вищий навчальний заклад ДСНС», уточнити його роль у підготовці фахівців високого класу з питань забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту, запобігання, реагування і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Формулювання цілей статті (постановка завдання): 1) уточнити роль і значення вищих навчальних закладів ДСНС України як суб'єктів реалізації відомчої кадрової політики; 2) уяснити всі переваги існування відомчих навчальних закладів; 3) зробити висновок щодо доцільності реформування відомчої освіти ДСНС України.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку суспільних відносин в Україні компетенція служби цивільного захисту набуває нового вигляду. Проводиться реформування форм і методів її діяльності, активно йде реорганізація навчальних закладів ДСНС України, а питання правового статусу курсантів і працівників цих відомчих закладів освіти набуває особливої актуальності.

По суті, нині нагальними є питання щодо нових підходів до організації підготовки кадрів для Державної служби України з надзвичайних ситуацій, освітньо-професійних програм їх навчання, поєднання навчально-виховного процесу з практичним виконанням функціональних обов'язків, що покладені на працівників органів цивільного захисту. Виконання цих вимог не можливе без якісної організаційної та нормативної бази начально-виховної підготовки фахівців високого класу з питань забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту, запобігання, реагування та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного, природного і військового характеру, поводження з радіоактивними відходами, ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, рятувальної справи, техногенної і пожежної безпеки,

створення і функціонування системи страхового фонду документації, профілактики травматизму невинного характеру, а також гідрометеорологічної діяльності. Безперечно, це потребує здійснення державного нагляду і контролю за додержанням законів та інших нормативно-правових актів із питань цивільного захисту, а також здійснення державного пожежного нагляду [1].

«Колишня» система відомчих вищих навчальних закладів МНС України була створена після виникнення гострої потреби у фахівцях оперативно-рятувального профілю для служби цивільного захисту, оскільки з кожним роком значно зростає кількість надзвичайних ситуацій, аварій і катастроф природного і техногенного характеру, багаторазово збільшуються завдані ними матеріальні й моральні збитки, більш складною і тривалою, часто з загрозою для життя та здоров'я пожежників-рятувальників, стає ліквідація їх наслідків. Ефективно протидіяти цьому здатні лише кваліфіковані, компетентні, фізично розвинуті рятувальники, які мають спеціальну підготовку.

Специфіка сучасної діяльності вимагає від працівників служби цивільного захисту ґрунтовних професійних знань, розвиненої правової та психологічної культури, сформованих умінь і навичок, морально-психологічної стійкості й фізичної загартованості.

Підготовку таких фахівців спроможні забезпечити лише спеціалізовані навчальні заклади ДСНС України, які, на відміну від цивільних, є воєнізованими підрозділами і, як оперативний резерв Державної служби України з надзвичайних ситуацій, беруть активну участь у вирішенні завдань, визначених Законами України «Про пожежну безпеку» та «Про правові засади цивільного захисту» [4, 5].

Відомчі навчальні заклади ДСНС України пройшли державне ліцензування, акредитацію, засвідчили спроможність готувати фахівців вищої кваліфікації і, інтегрувавшись у національну систему освіти України, успішно функціонують, мають ефективний механізм співпраці з Міністерством освіти і науки України з усіх питань державної політики освітньої галузі.

Така система галузевого навчання не суперечить Європейській моделі підготовки працівників пожежно-рятувальної служби. Досвід розвинутих країн світу свідчить, що підготовка фахівців даного напрямку здійснюється у спеціалізованих навчальних закладах різних рівнів, які підпорядковуються відповідним міністерствам. Саме таким шляхом ідуть, зокрема Республіка Білорусь, Польща та інші країни, де триває процес розгалуження мережі навчальних закладів даного типу та навпаки поглиблюється їх спеціалізація.

Навіть у визначенні поняття «вищий навчальний заклад» законодавець зазначає, що він «забезпечує... **виховання** осіб... відповідно до їх покликання, інтересів, здібностей та нормативних вимог у галузі вищої освіти». Важливим, на нашу думку, є також закріплення того, що таке виховання повинно здійснюватися саме у відомчому навчальному закладі.

Особливості діяльності ВНЗ ДСНС України як об'єкта адміністративно-правового регулювання, насамперед, зумовлені: метою їх утворення й діяльності; специфічним характером завдань, функцій і повноважень, які вони виконують (реалізують); їх організаційно-штатною структурою; спеціальним порядком їх утворення, реорганізації та ліквідації; характером зовнішніх і внутрішньоорганізаційних взаємозв'язків, які виникають під час їх діяльності; особливим статусом суб'єктів навчально-виховного процесу; системою управління ВНЗ МНС України, його специфічними формами і методами; характером і видами адміністративно-правових відносин, які складаються під час їх діяльності.

Відомча освіта – це система, що ефективно працювала протягом багатьох років, на часі має достатньо переваг. Зокрема це потужна навчально-матеріальна база

(навчальні заклади оснащені пожежною і спеціальною технікою, засобами індивідуального захисту, автомобільним парком, що повинні бути забезпечені спеціальними умовами для зберігання й експлуатації), доволі високий науковий потенціал, мають усталені наукові школи, на базі яких, спільно з практичними підрозділами, здійснюються наукові дослідження у сфері забезпечення пожежної та техногенної безпеки.

Організація навчально-виховного процесу підготовки курсантів і студентів спрямована на максимальну адаптацію до умов майбутньої служби та передбачає постійну координацію навчальних планів, програм навчальних практик і стажувань, проведення тактичних навчань, профілактичних обстежень об'єктів під постійним супроводом зі сторони комплектуючих підрозділів ДСНС України.

Завдання й функції органів управління і підрозділів ДСНС України зумовлюють особливості професійного психофізіологічного відбору кандидатів, змісту освітньо-професійної підготовки, а також виховання майбутніх пожежників-рятувальників із прищепленням професійно важливих якостей, що необхідні для ефективного виконання ними своїх службових обов'язків. Відбір на навчання до навчальних закладів ДСНС України (на відміну від інших) здійснюється комплексно, більш ретельно, за багатьма соціально-моральними і психологічними параметрами, на основі психофізіологічного обстеження з урахуванням моральної, інтелектуальної підготовки кандидатів на навчання, рівня їхнього фізичного розвитку.

Нині існує добре відлагоджена система допрофесійної підготовки (профорієнтаційної роботи) – початкової ланки безперервної професійної підготовки в системі ДСНС України, що орієнтована, в основному, на підбір кандидатів для служби і навчання в навчальних закладах ДСНС України. Її організація здійснюється не лише вищими навчальними закладами, а, у першу чергу, територіальними органами управління, закладами, установами і підрозділами ДСНС України за місцем їх дислокації, які безпосередньо зацікавлені в якісному поповненні фахівцями. При цьому забезпечується ретельний професійний відбір осіб із необхідним рівнем загальноосвітньої підготовки, соціально-психологічними, фізичними якостями і станом здоров'я, які забезпечують відповідність кандидата на навчання вимогам, що висуваються до працівників ДСНС з урахуванням специфіки їхньої діяльності.

Базою для цього виду підготовки є спеціалізовані профільні класи загальноосвітніх шкіл, ліцеї при вищих навчальних закладах ДСНС України, громадські організації, проведення таких заходів, як Всеукраїнський збір-змагання «Школа безпеки», Всеукраїнський фестиваль дружин юних пожежників імені Василя Давиденка тощо. Традиційним стало закріплення начальницького і професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів за окремими регіонами України з метою проведення профорієнтаційної роботи серед молоді. Працівники комплектуючих підрозділів МНС України в областях координують роботу з проведення наборів на навчання з відділами по роботі з персоналом вищих навчальних закладів. Подальший розвиток цільової профорієнтаційної роботи особливо важливий на сучасному етапі, коли зменшується кількість випускників загальноосвітніх навчальних закладів.

Курсанти навчальних закладів мають статус працівників ДСНС України, на яких, відповідно до чинного законодавства, поширюються як обов'язки, так і права, зокрема, в частині соціального захисту, що є надзвичайно важливим, оскільки навчання часто здійснюється у безпосередньому контакті з вогнем, при роботі на висотах, у замкнутому просторі (теплодимокамерах), пожежно-рятувальних частинах, полігонах тощо (без чого неможливо підготувати висококваліфікованого фахівця) та викликає значну вірогідність нещасних випадків і ризик отримання травм і поранень.

На наше глибоке переконання, повинні існувати різні організаційні форми вищої освіти, які б вільно конкурували в межах країни. Це сприятиме не тільки поглибленню спеціалізації відомчої вищої освіти, але й постійному взаємозбагаченню існуючих організаційних форм освітньої діяльності.

Нівелювання наукової підготовки у вищій школі фахівців для системи ДСНС України з її значним внеском у теоретичне розроблення актуальної проблематики боротьби з надзвичайними ситуаціями природного, техногенного і військового характеру, неминуче руйнування традиційних зв'язків із практичними структурами може негативно позначитися на якості наукового забезпечення всієї діяльності органів і підрозділів ДСНС України.

Найтяжчим наслідком перепідпорядкування стане розрив зв'язків вищої школи з практикою. Між відомчими вищими навчальними закладами і територіальними органами управління, установами і підрозділами ДСНС України в областях налагоджуються тісні ділові зв'язки, що полягають у координації навчальних планів і програм дисциплін, термінів проведення навчальних практик і стажувань, організації і проведення спільних профілактичних обстежень, тактичних навчань тощо.

Цьому сприяє, зокрема, тестування випускників вищих навчальних закладів після певних етапів їх самостійної роботи. При вивченні та ретельному аналізі відгуків із гарнізонів узагальнюється стан цієї роботи на місцях, виявляються недоліки в її організації, аналізується рівень знань і навичок молодих фахівців, їхня готовність до самостійної службової діяльності. Зауваження та пропозиції з органів і підрозділів обговорюються на засіданнях Ученої ради ВНЗ, факультетів і кафедр, до навчальних програм і тематичних планів із циклу професійно-орієнтованих дисциплін систематично вносяться зміни і доповнення, визначаються конкретні заходи щодо усунення виявлених недоліків і упущень, удосконалення практичної підготовки фахівців.

Завдяки тісному зв'язку системи ВНЗ ДСНС із територіальними підрозділами курсанти і студенти мають можливість проходити навчальну практику і стажування, брати особисту участь у гасінні пожеж, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Унаслідок цього випускники ВНЗ ДСНС приходять до органів служби цивільного захисту, як правило, належно адаптованими до майбутньої службової діяльності.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Ураховуючи зазначене вище, необхідність подальшого існування системи вищих навчальних закладів ДСНС України не викликає ніяких сумнівів.

Таким чином, відомча освіта є необхідною складовою державної системи освіти в Україні, а її головним завданням повинно стати створення максимально сприятливих умов для духовного і морального зростання та виховання персоналу, який володітиме необхідним обсягом професійних знань, умінь і навичок, високими морально-психологічними якостями, сформованими духовно-моральними принципами і стійкими життєвими орієнтирами для роботи в органах служби цивільного захисту України. Тому перспективи подальших досліджень полягатимуть у вивченні ефективності навчально-виховного процесу підготовки курсантів і студентів у спеціалізованих навчальних закладах ДСНС України.

Список використаної літератури

1. Положення про Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи [Електронний ресурс]: затв. і введ. в дію Указом Президента України № 1430/2005 від 10.10.2005 р. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1430%2F2005>.
2. Про затвердження Положення про державний вищий навчальний заклад: Постанова Кабінету Міністрів України: від 05.09.1996 р., № 1074 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

3. Про передачу деяких навчальних закладів до сфери управління Міністерства освіти і науки, молоді та спорту [Електронний ресурс] : затв. і введ. в дію розпорядженням Кабінету Міністрів України № 49-р від 5.01.2011 р. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd>.
4. Закон України «Про пожежну безпеку» : затв. і введ. в дію Постановою Верховної Ради України № 3745-XII від 17.12.1993 р.
5. Закон України «Про правові засади цивільного захисту» : затв. і введ. в дію Постановою Верховної Ради України № 1859-IV від 24.06.2004 р.
6. Денисенко А. О. Організація моніторингу у виховній системи вищих педагогічних навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / А. О. Денисенко; Харківський нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2008. – 20 с.
7. Нестеренко П. В. Вищі навчальні заклади як суб'єкти майнових правовідносин : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / П. В. Нестеренко; Харківський нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2008. – 19 с.
8. Ануфрієв М. І. Вищий заклад освіти МВС України : науково-практичний посібник / М. І. Ануфрієв, О. М. Бандурка, О. Н. Ярмиш. – Харків : Ун-т внутр. справ, 1999. – 369 с.
9. Тюріна В. О. Сучасні проблеми виховання курсантів вищих навчальних закладів МВС України / В. О. Тюріна // Організація виховної роботи у вищих навчальних закладах МВС України. – Харків : Нац. ун-т внутр. справ, 2002. – С. 30–37.
10. Грохольський В. Система управління має працювати як єдиний механізм / В. Грохольський // Міліція України. – 2010. – № 1. – С. 4–6.

References

1. The provisions of the Ministry of Ukraine of Emergencies and Affairs of Population Protection from the Consequences of Chernobyl Catastrophe [Electronic resource]: approved. and enter. in place of the President of Ukraine Decree № 1430/2005 of 10.10.2005. – Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1430%2F2005>. (in Ukr.).
2. On approval of the state university: Cabinet of Ministers of Ukraine of 05.09.1996., № 1074 [Electronic resource]. – Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. (in Ukr.).
3. On the transfer of some educational institutions to the Ministry of Education, Youth and Sports [Electronic resource]: approved. and enter. in effect the Cabinet of Ministers of Ukraine № 49-r of 01/05/2011 district. – Retrieved from: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd>. (in Ukr.).
4. The Law of Ukraine «On Fire» : approved. and enter. in action by the Verkhovna Rada of Ukraine № 3745-XII of 12.17.1993. (in Ukr.).
5. The Law of Ukraine «On the legal principles of civil defense»: approved. and enter. in action by the Verkhovna Rada of Ukraine № 1859-IV of 24.06.2004. (in Ukr.).
6. Denisenko, A. (2008). Monitoring organization in the educational system of higher educational establishments: Author. Thesis. for obtaining sciences. degree candidate. ped. Sciences specials. 13.00.01 «General pedagogy and history of pedagogy» / A. A. Denisenko; Kharkov. nat. ped. University of them. G.S. Skovoroda. Kharkov, 20 (in Ukr.).
7. Nesterenko, P. V. (2008). Universities as subjects of property relations: Author. Thesis. for obtaining sciences. degree candidate. Legal. Sciences specials. 12.00.03 «Civil law and civil procedure; family law; private international law» / P. V. Nesterenko; Kharkiv. nat. Univ ext. cases. – Kharkiv, 19 (in Ukr.).
8. Anufriev, M. I., Bandurka, O. M. & Yarmysh, O. (1999). Higher education institution of Ukraine MIA : scientific and practical guide, Kharkov : Univ ext. Affairs, 369 (in Ukr.).
9. Tyurina, V.A. (2002). Modern problems of cadets of higher educational establishments of Ukraine. Organization of educational work in higher educational establishments of Ukraine. – Kharkiv : Nat. Univ ext. Affairs, 30–37 (in Ukr.).
10. Grokhol'skiy, B. (2010). Management system should work as a single mechanism // Police Ukraine (Milizhiya Ukrainy), № 1, 4–6. (in Ukr.).

*Одержано редакцією 08.09.2015
Прийнято до публікації 11.09.2015*

Abstract. Tomenko M. G., Melnyk O. G., Chepurny G. P. Educational establishment of State Emergencies Service of Ukraine: nowadays problems.

Introduction. An educational sphere for Ukraine is the starting point of growth, because basis of public progress is formed exactly here, cherished to the mightiest innovative resource, human potential. State strategy in industry of education and science is represented in Laws of Ukraine «About education», «About higher education», «About scientific and scientific and technical activity», by the

decrees of the President of Ukraine «About the National doctrine of development of education» and «About measures on perfection of the system of higher education of Ukraine». Its main purpose – to form the model of national community, which completely in all would give an answer for the calls of time. For the years of independent Ukraine higher education did not yet purchase the lines of stable, clear after a structure and content system. Enormous amount of problems, open questions and irrelevances, both inherited from the former system and those, that we made already at present terms, restrain integration of higher school in outer educational space, not instrumental in the substantial increase of its competitiveness, educations in transformations, which need to be taken to logical completion, reduce a public role.

Purpose. To implement semantic analysis of the concept «higher educational establishment of State Emergencies Service of Ukraine», clarified its role in realization of state policy in the field of civil protection, prevention, response and disaster relief.

Results. On the modern stage of development of public relations in Ukraine jurisdiction of service of civil defence reshapes. Reformation of forms and methods of its activity is conducted, reorganization of educational establishments goes actively, and the question of legal status of cadets and workers of these department educational establishments acquires the special actuality.

Originality. Due to the close connection of the system of higher educational establishment of state emergencies service of Ukraine with territorial subsections students and cadets have educational practice and internship, accept the personal participating in extinguishing of fires, liquidation of consequences of extraordinary situations. As a result of it the graduating students of higher educational establishment come to the organs of service of civil defence, as a rule, properly adapted to future official activity.

Conclusion. Department education is the necessary constituent of the state system of education in Ukraine, and it creation of maximally favourable conditions must become a main task for spiritual and moral growth and education of personnel, which will own the necessary volume of professional knowledge, abilities and skills, high moral and psychological qualities, formed spiritually principles and proof vital orientirami for work in the organs of service of civil defence of Ukraine. Therefore the prospects of subsequent researches will consist in the study of efficiency educational process of students' training in the specialized educational establishments of state emergencies Service of Ukraine.

Key words: *higher education, rescuer, fireman, students, higher educational establishments, State service of the Ukraine on exceeding situation, civil defence.*

УДК 796:371.13

Хоменко І. М., викладач кафедри теорії та методики фізичного виховання та спортивних ігор Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ЯКІСТЬ ФАХОВИХ ЗНАНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ З ДИСЦИПЛІН ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ – РЕЗУЛЬТАТ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ

Проаналізовано взаємозв'язок контрольної-аналітичної компетентності викладачів фізичного виховання з якістю знань студентів із циклу дисциплін професійної та практичної підготовки. Доведено, що створена автоматизована комп'ютерна програма контролю фахових знань суттєво впливає на збагачення професійної термінології студентів, сприяє засвоєнню змісту кожного терміна, смисловій диференціації основних дефініцій, правильній їх інтерпретації.

Ключові слова: *фахові знання, якість фахових знань, дисципліни циклу професійної та практичної підготовки, програмовий контроль, майбутній учитель фізичної культури, комп'ютерна автоматизована програма.*